

7/25

irizpena

Euskadi 2030 Industria Planari

buruzkoa

Bilbo, 2025eko uztailaren 21a

CES
EGAB

Consejo Económico
y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Irizpena 7/25

I.- AURREKARIAK

2025eko ekainaren 12an, Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Sailaren idazki bat sartu zen Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordean, "*Euskadi 2030 Industria Plana*" planari buruzko txostena eskatuz, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordeari buruzko maiatzaren 17ko 8/2012 Legearen 3.1 artikuluan ezarritakoaren arabera.

Planaren helburua Euskadik behar duen industria-eraldaketarako ibilbide-orri bat proposatzea da.

XIII. Legegintzaldiko Gobernu Programaren 72. konpromisoak, lehenengo ekimen gisa, *Euskadi 2030 Industria Plana* izeneko plana egitea jasotzen du. Plan horretan, hainbat eremu bilduko dira, hala nola ETEak, errotzea, teknologia, berrikuntza, azpiegiturak, jasangarritasuna, ekintzailatza, nazioartekotzea, finantzaketa eta pertsonen kudeaketa industriaren ikuspegi sozial berri batekin.

Berehala bidali zitzairen dokumentuaren kopia Batzordearen osoko bilkurako kide guztiei, beren proposamenak eta iritzia bidal zitzaten eta horien berri eman ziezaioten dagokion lan batzordeari, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Funtzionamendu Araudian ezarritakoaren arabera.

2025eko uztailaren 14an, Ekonomia Garapenerak Batzordea bildu zen, eta, hartutako erabakietatik abiatuta, irizpen-proiektu hau formulatu zen, Batzordearen osoko bilkurari helarazteko, Bertan, gehiengoz onartzen zen LABen boto partikularrarekin.

II.- EDUKIA

Planak 7 apartatu eta 6 eranskin ditu:

1. Gure etorkizun industrial eta belaunaldi berriarentzako enplegua sortuz.
2. Industria-politikaren gakoak Europan
3. Euskadiko egoeraren diagnostikoa
4. Euskadi 2030 Industria Planaren jarduketa-ardatzak eta lehentasun estrategikoak
5. Plana operatibo egitea proiektu eraldatzaileen bidez
6. Aurrekontua
7. Gobernantza, Ebaluazioa eta Egokitzapen Estrategikoa

Eranskinak

1. GURE ETORKIZUN INDUSTRIALA ETA BELAUNALDI BERRIARENTZAKO ENPLEGUA SORTUZ

Lehenengo apartatuan ikus daitekeenez, mendebaldeko herrialdeetan XX. mendeko azken hamarkadetan eta XXI. mendeko lehen urteetan hartutako paradigma (industria kostu txikiko herrialdeetara eraman behar zen eta balio erantsi handieneko jarduerak baino ez ziren tokian bertan garatu, hala nola diseinua, I+G eta erosketak) akats bat izan zen; izan ere, Europako eta Ipar Amerikako industria eta ekonomia nabarmen mehatxatu dituzte potentzia industrial berriek gorabidean dauden herrialdeetan (Txina, bereziki).

Era berean, azken urteotan globalizazioa gidatzen duten herrialdeetako gobernuak eta enpresak beren industria-gaitasuna berreskuratzearen eta indartzearen garrantzia aitortzen hasi dira, ekoizpen-subiranotasuna berreskuratze, ekonomien erresilientzia indartzeko eta sektore estrategikoetan hirugarren herrialdeekiko mendekotasuna murrizteko.

Egungo erronkak honako hauek dira: trantsizio energetikoa eta eraldaketa digitala, Europako autonomia estrategikoa indartu beharra eta gero eta handiagoa den lehia globala, eta horiei aurre egiteko funtsezko tresna da *Euskadi 2030 Industria Plana*.

Ziklo berri hau industria-eredu jasangarriagoa, digitalizatuagoa eta erresilienteagoa finkatzera bideratuta dago, datozen urteetan Euskadiren lehiakortasuna eta lidergoa bermatuko dituen.

Errealitate horrekin bat etorriz, XIII. Legegintzaldiko Gobernu Programaren 72. konpromisoak, lehenengo ekimen gisa, *Euskadi 2030 Industria Plana* izeneko plana egitea jasotzen du, arestian aipatu dugunez. Plan horretan, hainbat eremu bilduko dira, hala nola ETEak, errotzea, teknologia, berrikuntza, azpiegiturak, jasangarritasuna, ekintzailtza, nazioartekotzea, finantzaketa eta pertsonen kudeaketa industriaren ikuspegi sozial berri batekin.

Gainera, Gobernu Programak Euskadiren industria-eraldaketa bere hazkunde- eta ongizate-ereduaren funtsezko zati gisa bultzatzeko baldintzak bultzatzearen alde egiten du, kalitatezko enplegu baten bidez aberastasuna sortzea eta banatzea, zerbitzu publiko sendoei eustea eta inor atzean ez geratzea bermatuko duten gizarte-politikak garatzea ahalbidetuko duten baldintzak sortzen lagunduz.

Industria Euskadiko garapen ekonomiko eta sozialaren ardatz giltzarri eta zeharkako gisa ikustea bat dator politika ekonomiko eta industrialeko nazioarteko eta estatuko jardunbide onenekin.

Euskadi 2030 Industria Plana beste plan eta politika publiko batzuekin modu osagarrian eta koordinatuan lerrokatuta diharduen tresna gisa ulertzen da, eta XIII. Legegintzaldiko plangintza estrategikoan txertatzen da, bereziki, 2030eko Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planarekin (ZTBP 030).

Era berean, Planak bat egingo du giza kapitalaren garapenaren ikuspegi integralarekin, euskal industria-sistemaren lehiakortasuna eta jasangarritasuna bermatzeko funtsezko zutabe gisa. Esparru horretan, Elkarriaketa Sozialerako Mahaiak betetzen duen eginkizun nagusia nabarmentzen da, gizarte-, enpresa- eta erakunde-eragileen (Ekonomia, Lan eta Enplegu Saila) arteko hitzarmen-gune egonkor gisa, lan eta gizarte-politikak industria-erronkekin lerrokatuta definitzen laguntzen baitu.

Era berean, funtsezkoa da Hezkuntza Sailarekin lan egitea eta lerrokatzea prestakuntza-eskaintza euskal industriaren beharrian berrietara egokitzeko bidean aurrera egiteko.

Nabarmentzekoa da, halaber, Euskadi 2030 Industria Plana Ogasun eta Finantza Sailarekin lerrokatu eta koordinatu dela, planaren eragina eta bideragarritasuna indartzeko finantza-tresnak identifikatzeko eta aktibatze.

2. INDUSTRIA-POLITIKAREN GAKOAK EUROPAN

2024ko apirilean, Enrico Lettak "*Merkatu bat baino askoz gehiago*" txostena (**Letta Txostena**) aurkeztu zuen. Dokumentu horrek funtsezko proposamen hauek jasotzen ditu:

- Estatu kideen artean zirkulazio-askatasun berri bat sortzea, Europaren berrikuntza-gaitasuna

indartzeko, ikerketa, ezagutza eta hezkuntza hobetuz.

- Finantzaketa-mekanismo berritzaileak.
- Enpresa-hazkundera bultzatzea: Europako enpresen garapena sustatuz, batez ere egiturazko eraldaketa behar duten sektoreetan. Ondasun kritikoen tokiko ekoizpena bermatzeko beharra nabarmentzen da, hala nola erdieroale, ibilgailu elektrikoetarako bateria eta osagai teknologiko aurreratuenak.
- Jasangarritasuna eta inklusioa. Bizi-baldintzak hobetzeko, ETEak indartzeko eta eskualdeei laguntzeko ekimenak sartzen dira, ekonomia berezia garatu eta osasun-sistemak indartu beharra azpimarratuta.
- Arau-esparrua optimizatzea.
- Kanpo-dimentsioa eta industria-erresilientzia.

Txostenak industria-erresilientziaren erronkari ere heltzen dio, eta, besteak beste, Txina eta AEBko ekonomiekin dagoen lehia nabarmentzen du, industria-politika erasokorrak ezarri baitituzte beren lidergo teknologikoa sendotzeko. Teknologian eta digitalizazioan inbertitzeko beharra nabarmentzen da, ekoizpenaren automatizazioa, adimen artifiziala (AA) eta konputazio kuantikoa sustatuz Europako garapen industrialaren funtsezko eragile gisa.

Era berean, I+Grako laguntza handitzearen garrantzia azpimarratzen da, unibertsitateen, zentro teknologikoen eta enpresen arteko lankidetzak bultzatuz berrikuntza sustatzeko.

Bestalde, 2024ko irailean, "Europako lehiakortasunaren etorkizuna" (**Draghi Txostena**) argitaratu zen, Europako ekonomiaren egoera aztertu eta hura suspertzeko estrategiak proposatzen dituenak.

Hiru kanpo-faktore nabarmentzen dira. Izan ere, haien narriadurak hazkunde ekonomikoa zaildu du: munduko merkataritzaren krisia, esportazioetan eragin negatiboa izan duena; Errusiako gasarekiko mendekotasuna, energia-azpiegitura berrietan inbertsioak egitera behartu duena; eta egonkortasun geopolitikoko aro baten amaiera, Batasunaren segurtasunerako eta ekonomiarako arriskuak areagotu dituenak.

Draghi I+G eta berrikuntza nabarmentzen ditu industria-sektore agertu berrien aurrerapen ekonomikoaren eta garapenaren eragile gisa. Testuinguru horretan, berrindustrializazio-estrategia baterako funtsezkoak diren hiru palanka identifikatzen ditu: berrikuntza, deskarbonizazioa eta segurtasun ekonomikoa.

Merkatua indartzeko proposamen nagusiak hauek dira: arauen harmonizazioa, eskala handiko digitalizazioa bultzatzea, eta Europako konektibitatea eta integrazioa indartuko duten nazioz gaitasun azpiegitura-proiektuak garatzea.

Bi txostenetan planteatutako Europako industria-estrategiaren alderdi nagusietako bat da autonomia estrategikoa indartzea sektore kritikoetan, hala nola energian, telekomunikazioetan eta ekoizpen aurreratuan. Industria berde eta jasangarriko trantsizioa industria astunaren deskarbonizazioa, energia berriztagarrien garapena eta ingurumen-inpaktu txikiagoa duten ekoizpen-prozesuen inplementazioa sustatzen dituzten ekimenekin bideratzea proposatzen da. Horrez gain, Industria Subiranotasunaren Europako Funtsa sortzeko proposamena egiten du, industria-proiektu berritzaileak finantzatzeko eta enpresa estrategikoek inbertsioari eta estatuaren laguntzari dagokienez

erakargarriagoak diren beste merkatu batzuetara ihes egitea saihesteko.

Azkenik, Europako Batzordeak, AEBren estrategia protekzionistaren aurrean, **EBrako Lehiakortasun Iparrorratza** aurkeztu zuen 2025eko urtarrilean, eta 3 helburu ezarri zituen:

- Berrikuntza-arrakala ixtea ("INNOVA"): Europak I+Gko inbertsio pribatuaren geldialdia hautsi behar du, eta ezagutzaren eta aplikazioaren arteko zatiketa gainditu.
- Deskarbonizaziorako eta lehiakortasunerako ibilbide-orri bateratua ezartzea ("CLEAN"). *Clean Industrial Deal* ekimenaren bidez, EBk politika industrialak eta klimatikoak erabat integratu nahi ditu. Helburua trantsizio berdeak Europako lehiakortasuna indartuko duela (eta ez ahuldu) bermatzea da, karbono gutxiko produktuen eskariari pizgarriak emanez, merkatu elektrikoa erreformatuz, sareak modernizatuz eta energia merkeagoaren eskuragarritasuna zabalduz.
- Gehiegizko mendekotasunak murriztea eta segurtasun ekonomikoa handitzea ("SAFE").

Helburu horiek, era berean, 5 ardatz horizontaletan egituratzen dira:

- Lehiakortasunerako erregulazio egokia
- Merkatu bakarra indartzea
- Aurrezkiaren eta Inbertsioaren Batasuna
- Kalitatezko prestakuntza eta enplegua
- Lehiakortasuna koordinatzeko tresna berria

3. EUSKADIKO EGOERAREN DIAGNOSTIKOA

Apartatu honetan euskal industriaren erradiografia aurkezten da, baita bere indarguneak eta erronkak ere.

Indarguneen artean honako hauek aipatzen dira:

- Industria- eta ekoizpen-sare indartsua (manufaktura-bikaintasuna), dibertsifikazioa eta espezializazioa, eta egokitzeko gaitasuna egoera ekonomiko aldakorren aurrean. Horren erakusgarri da nazioarteko merkatu zorrotzetan eta konplexutasun teknologiko handiko sektoreetan lan egiten duten enpresa esportatzaile kopuru esanguratsua, askotan errepikatzen direnak.
- Ekosistema horrek garapen teknologikoa eta berrikuntza bultzatzen ditu enpresen eta zentro teknologikoen arteko lankidetzaren bidez, eta Euskadi Europako hegualdean berrikuntzaren erreferente bihurtu du.
- EAEko enpresa-sarean oso lehiakorrak eta esportatzaileak diren enpresen kopuru handia dago (txapeldun ezkutuak), eta horietako batzuk 22 merkatuko hobietan ezkututzen dira.
- Industria-sare horrek konplexutasun ekonomiko handia eta sektore estrategikoetan espezializazio handia ditu.

- Sare sendoa gure industriaren beharretatik hurbil dauden lanbide-heziketan eta titulazio teknikoetan.
- Lankidetza publiko-pribatuaren kultura sendoa eta ondo artikulatua dago.
- Ekonomia Ituna

Eta **erronken** artean:

- Gure trakzio-industrien enpresa-errotzea indartzea sektore estrategikoetan.
- Enpresen batez besteko tamaina handitzea, erabakiguneak Euskadin dauzkaten trakzio-enpresa gehiagorekin eta gure ETE-en batez besteko tamaina handiagoarekin.
- Gure industria-sarearen dinamismoa areagotzea.
- Talentua garatzea, arreta berezia jarritz industria erakargarriagoa eraikitzeo eta emakumeek, belaunaldi berriek eta gaur egun gutxiegia ordezkaturak dauden kolektiboek parte-hartze handiagoa izan dezaten.
- Estatuko eta Europako beste industria-ekosistema batzuekiko lotura indartzea, lehia-isolamendua gainditzeko.
- I+G+B arloan inbertsio pribatua eta publiko-pribatua areagotzea, lidergo teknologikoa sendotzeko.
- Azpiegitura energetiko eta digitalak eskuratzea, hazteko, berritzeko eta jasangarriagoak izateko.
- Finantza-ekosistema indartzea
- Lurzoru industrialaren eta logistikoaren erabilera birpentsatu eta berrantolatzea

4. EUSKADI 2030 INDUSTRIA PLANA PLANAREN JARDUKETA-ARDATZAK ETA LEHENTASUN ESTRATEGIKOAK

Europa erabakitasunez ari da oinarritzko printzipio bat onartzen: "Europa gehiago nahi badugu, industria gehiago behar dugu". Industria, teknologia, ikerketa eta berrikuntza, energia, elikadura, defentsa edo kanpo-ekintza indartzea ez da soilik aukera bat; Europako gizarte-eredua babesteko behar estrategikoa da.

Euskadi 2030 Industria Plana ikuspegi horretan txertatzen da erabat, hau da, **hiru ardatz estrategikoren (Industria Gehiago, Industria Hobea eta Isuri Gutxiago) eta zeharkako ardatz baten (Desburokratizazioa)** gainean eraikitzen da. Ardatz horiek industria-eraldaketaren ikuspegi integrala islatzen dute Europako egungo testuinguruan.

1. Industria gehiago

1.1. Trakzio-enpresak errotzea

1.2. ETE industrialaren tamaina handitzea

1.3. Gure sektore estrategikoetako balio-kateak osatzea, hainbat jardueraren bidez, start-upen

garapena barne

1.4. Atzerriko inbertsioa erakartzea etorkizunerako potentziala duten sektoreetan

1.5. Gure enpresen nazioartekotzea sendotzea merkatu estrategikoetan

2. Industria hobea

2.1. Enpresen maila teknologiko berritzailea handitzea

2.2. Adimen artifiziala eta zibersegurtasuna sustatzea

2.3. Azpiegitura fisiko eta digital aurrerratuak sustatzea

2.4. Industriara talentu berria erakartzea eta garatzea

2.5. Kudeaketa aurreratua eta jasangarria sustatzea

3. Isuri gutxiago

3.1. Industria-jarduera deskarbonizatzea, lehiakortasunari eutsiz

3.2. Ekonomia zirkularraren ondoriozko industria-aukera berriak garatzea

3.3. Geure energia berriztagarriak sortzea sustatzea

3.4. Sare elektrikoaren gaitasuna eta malgutasuna handitzea

3.5. Klima-aldaketara egokitzea sustatzea

4. Sinplifikazio administratiboa eta desburokratizazioa, epeak % 30 murrizteko.

Plana egin den egunean **estrategikotzat** jo diren industria-sektoreen edo enpresa-proiektuen artean, honako hauek daude:

- Egungo trakzio-sektoreak (IRABAZI kategoria): automobilgintzako osagaiak, mugikortasun jasangarria, fabrikazio aurreratua, energia, metalurgia.
- Etorkizunean trakzio-potentziala duten sektoreak (HAZI kategoria): aeroespaziala, biosanitarioa, irtenbide digital aurrerratuak (zibersegurtasuna, AA, quantuma), sare adimendunak eta biltegiatzea, erregai berriztagarriak.
- Proiektu eraldatzaileak planteatzen dituzten beste edozein sektoretako enpresak.

Planak, halaber, sektore bakoitzeko **teknologia giltzarrien** zerrenda ez osoa jasotzen du

5. PLANA OPERATIBO EGITEA PROIEKTU ERALDATZAILEEN BIDEZ

Planak helburu makroen formulazio hutsa gainditzen du, eta ohiko laguntza-programen bidez operatibo egitetik haratago joatearen alde egiten du. Aurreko planetan garatutako **industriarako laguntza- eta zerbitzu-programek** funtsezko zutabea izaten jarraitzen duten bitartean, Plan honen elementu bereizgarria elkarlaneko gobernantzako eredu berri bat ezartzea da, ekimen modu berri bat

gauzatzean oinarrituta, **Proiektu Eraldatzaileak**.

Proiektu Eraldatzaileek proaktiboak, lankidetzan oinarrituak eta moldagarriak izateko beharrari erantzuten diote, industria-eraldaketari azkar aldatzen den testuinguru konplexu batean ekiteko. Pilotu gisa sortu dira, hainbat eragileren parte-hartzearekin eta hainbat sail eta gobernu-maila zeharkatuz.

Hori dela eta, klusterrek, 17 "**Klusterren Erakunde Dinamizatzaileak**" (KED) bidez antolatuta, hainbat balio-katetako lankidetzak dinamizatzeko eragile jardunez, funtsezko eginkizuna izango dute haien identifikazioan eta garapenean, eta prozesu horrek etapa berri bat erraztuko du kluster politikan, non beren eginkizun eraldatzailea modu aitzindarian areagotuko den.

Industriarako laguntza- eta zerbitzu-programak

Planak EAEko industria-sareari laguntzeko dagoeneko **martxan** dauden **programa** nagusiak **zabaltzearen eta sinplifikatzearen** alde egiten du, administrazioa sinplifikatzeko eta desburokratizatzeko helburu estrategikoarekin bat etorriz, eraldaketa digitala eta trantsizio energetikoa sustatzeko.

Era berean, **laguntza eta laguntza-tresna berriak** garatuko dira proiektu eraldatzaileetarako.

Proiektu eraldatzaileak

Proiektu eraldatzaile baten **ezaugarri nagusiak** honako hauek dira:

1. Lehenetasun estrategikoei laguntzea.
2. IRABAZI eta HAZI sektore estrategikoak indartzea edo bultzatzea, hurrenez hurren. JAUZI proiektu eraldatzaileak ere sustatuko dira, merkatuan lidergo-ahalmena duten beste sektore batzuetako enpresentzat.
3. Proiektu pribatueterako enpresa baten lidergo argia, ahal dela sektoreko beste enpresa batzuen lankidetzarekin.
4. Intentsitate teknologiko handia eta berrikuntzara begira – ahal dela, zentro teknologikoen lankidetzarekin.
5. Elkarlan publiko-pribatua, soilik publikoak ez diren proiektu guztietan ekarpenak eginez eta elkarri lagunduz.
6. Gobernantza argia eta operatiboa: (i) mugarri nagusietarako kronograma zehaztua, eta (ii) emaitzak neurtzeko jardunaren adierazle giltzarrien sistema (KPlak).
7. Emaizta eraldatzaileak eta ez-inkrementalak, hobekuntza marjinalak gainditu behar dituen inpaktuekin, prozesuak, egiturak edo dinamikak modu sakon eta jasangarrian eraldatzera bideratuta.

Planak, halaber, abian dauden **20 proiektu eraldatzailearen** laburpena jasotzen du. Horietako hamar Eusko Jaurlaritzak gidatzen ditu, eta beste hamar EAEko industria-sarea ordezkatzen duten enpresek. Proiektu horiek Europako lehenetasun estrategikoei erantzuten diete: berrikuntza, deskarbonizazioa, autonomia estrategikoa eta desburokratizazioa.

6. AURREKONTUA

Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Sailaren eta Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuen Planak, azken urte honetan sustatutako tresna gehigarriekin batera, 3.900 M euroko zuzkidura izango du 2025 eta 2028 artean, eta 12.000 M euro erakarri nahi ditu inbertsio pribatuan. Horrela, **15.900 M € publiko/pribatu** mobilizatuko dira guztira.

7. GOBERNANTZA, EBALUAZIOA ETA EGOKITZAPEN ESTRATEGIKOA

2024-2028 legegintzaldiko Gobernu Programaren helburu estrategikoetako bat da kultura demokratikoan sakontzea eta komunitate-sena indartzea. Horretarako, Eusko Jaurlaritzak proposatutako bederatzi jauzi kualitatiboetako bat **elkarlaneko gobernantza berri bat bultzatzea** da.

Planaren gobernantza **Industriaren Euskal Kontseiluak, Batzorde Estrategiko batek** eta SPRI taldearen ardurapeko **Kudeaketa Teknikoko Bulego** batek osatutako sistema aitzindari baten bidez egituratzen da, **17 kluster industrialen** eta **BRTA** (Basque Research and Technology Alliance) **aliantzaren** parte-hartze aktiboarekin. Aliantza horrek Euskadiko 17 zentro teknologikoak eta ikerketa kooperatibokoak biltzen ditu.

Gainera, Plana tresna bizia da, egungo ziurgabetasun-testuinguruan gertatzen ari diren aldaketetara egokitzeko gaitasuna duena. Horregatik, gobernantzak eta planaren ebaluazioak batera joan behar dute, planaren proiektu, programa eta garapen bateratuaren barruan plana monitorizatzeko eta elkarlaneko hausnarketa etengabeko zehazten diren adierazleen jarraipenak ikastea eta hura ezarri ahal behar diren aldaketak hartzea ahalbidetu dezan.

Estrategiaren egokitzapen arin hori planaren bizitzan zehar errazteko, Planaren gobernantza eta ebaluazioa elkarri lotuko zaizkio eta bi planotan egituratuko dira:

- **Gobernantza globala**, Planaren helburu estrategikoei dagozkien funtsezko **adierazleen aginte-
taula** batean oinarrituta.
- Proiektu Eraldatzaileen eta programen gobernantza, "behetik gorako" monitorizazioan oinarritua, ekimen bakoitzak helburu estrategiko guztiei nola laguntzen dien ikusarazten duena.

ERANSKINAK

I. Euskadi 2030 Industria Plana egiteko metodologia

- Aurreko industria-politiken ikaskuntzak
- Elkarriketa funtsezko eragileekin
- Benchmarking industria-eskualde aurreratuetan

II. Euskadi 2030 Industria Plana onartzea eta abiaraztea

Plana onartzeko jarraitu den prozesua.

III. Industria-politikako jardunbide onenen benchmarkinga

Jardunbide onenak *eskualde-politikako ikuspegi berritzaileetan, maila anitzeko gobernantzan eta elkarlan publiko-pribatuan, bai eta erreferentziazko ekimen espezifikoen eta analisi eta diagnostiko garrantzitsuen zerrenda ere.*

IV. Euskal industriaren erradiografia zehatza

Euskal industriaren magnitude eta ezaugarri nagusiak.

V. Aurrekontuan aintzat hartutako zenbatespenen xehetasunak

Zenbatespenak, kontuan hartuta Industria, Trantsizio Energetiko eta Jasangarritasun Sailak eta Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuek bideratutako aurrekontua Estatuko eta Europako funtsekin osatzen dela.

VI. Aginte-taula hedatua

III.- GOGOETA OROKORRAK

A. Sarrera

Euskadiko ekonomia enpresa-sare erresiliente eta dibertsifikatua oinarritzen da. Bere industria-tradizio sakona euskal ekonomiaren zutabe egituratzailea izan da historikoki, enplegua, berrikuntza eta eskualde-garapena modu erabakigarrian bultzatuz.

Orain aurkezten zaigun Industria Plana – Euskadi 2030 aurreko *“Industria Garatzeko eta Nazioartekotzeko Plana 2021-2024”* delakoaren ondorengoa da. Plan horrek, pandemiak markatutako testuinguru batean, planteamendu estrategiko bat zuen, eta honela laburbiltzen zen: COVID-19ari aurre egitea ahalik eta industria- eta enplegu-sare handienarekin; industria-sarea suspertzea eta eraldatzea krisitik azkar eta indartuta ateratzeko; eta, aldi berean, industria berritzea eta eraldatzea, krisiaren aurretik ere identifikatzen ziren eta COVID-19ak eta suspertze dinamikak bizkortu zituzten trantsizioen (energetiko-klimatiko, teknologiko-digitala eta demografiko-soziala) aukerak aprobetxatzeko.

Plan berri hori ekonomiaren eta enpleguaren hazkunde-une batean diseinatu da; neurri batean, aurreko krisiaren eta harekin batera etorri diren Europako funtsen bestelako kudeaketa politiko batek lagunduta, eta gatazka armatuek eta horiekin batera doan ziurgabetasunak eragindako zailtasunak gorabehera.

Nazioarteko egoeraren aldaketek zenbait mehatxu dakartzate etorkizunera begira, bai eta Europaren apustua ere autonomia estrategikoaren eta defentsa- eta segurtasun-industria indartzearen alde. Aldi berean, martxan dauden trantsizioei aurre egiteko estrategiak garatzen jarraitzeko beharra mantentzen da.

B. Planaren balorazio orokorra

Deskribatutako egoeran, ezinbestekoa da erakunde publikoek sakoneko neurriak, ekimenak eta tresnak ezartzea, gure industria eredu jasangarriago, digitalizatuago eta erresilienteago baterantz igarotzea erraztuko dutenak, eta, horrela, datozen hamarkadetan Euskadiren lehiakortasuna eta lidergoa bermatzeko. Horregatik, uste dugu Industria Plana – Euskadi 2030 **funtsezko eta ezinbesteko tresna** izan behar dela egungo testuinguru historiko zalantzarikari aurre egiteko eta epe luzera oparotasuna ziurtatzeko.

Bat gatoz aurkeztutako Planaren funtsezko **helburuarekin**: *"etorkizuneko belaunaldientzat kalitate handiko lanpostuak sortzeko oinarriak ezartzea"*, Europako helburu handiekin bat datorrena —bereziki *Clean Industrial Deal* delakoarekin—, eta Europan indarra hartzen ari den berrindustrializazio mugimendua EAEn aprobetxatzeko eta gidatzeko tresna egokia izan daitekeena. Hori guztia, hargatik eragotzi gabe hautemandako gabeziei eta hobekuntza-eremuei buruz aurrerago azalduko ditugun gogoetak.

Nabarmentzekoa da Plan berri horrek aurrekaririk gabeko **finantza-dimentsioa** duela, bai mobilizatutako funtsen bolumenari dagokionez (16.000 milioi euro publiko-pribatu), bai Euskal Finantza Aliantza sortzeari dagokionez, eta horrek borondate eta konpromiso argia erakusten du. Gainera, zorpetzea enpresak errotzeko eta hazkundera sustatzeko palanka gisa erabiltzeak ikuspegi irmoa islatzen du gure ekonomiak dituen erronken aurrean.

Era berean, alderdi positibo gisa azpimarratu behar da ez dela Industria Sailaren ekimen eskusiboa, baizik eta erakunde arteko bokazioa duen plan bat, Administrazioaren hiru mailak inplikatzeko dituen, bai eta eremu pribatua ere; eta, beraz, dimentsio integrala eman zaio.

Europako araudia¹, bereziki pandemiaren geroztik, eskatzen ari da garapen ekonomiko eta industrialeko politikak **gizarte eragilean** (enpresa-erakundeak eta sindikalak) **parte-hartze aktiboarekin** antola daitezela, bai beren diseinuan, bai beren gauzatzean. Ildo beretik, Euskal Autonomia Erkidegoko Industriari buruzko 8/2004 Legeak ere, 20. artikuluan, honako hau ezarri zuen: *"Industriako eskumena daukan sailak industria-jarduerari buruzko lau urteko plan estrategikoak egingo ditu. Planak erakundearen artekoak izango dira eta gaiarekin zerikusia duten gizarte eta ekonomia eragile guztiek hartuko dute parte"*.

Parte hartzeko eskakizun hori ez da **legezko betebeharra** soilik; aitzitik, **tresna erabilgarri eta estrategiko** gisa ulertzen da, egin beharreko plan eta jardueren kalitatea, koherentzia eta eraginkortasuna ziurtatzeko. Hori guztia, gizarte-eragileek industria-sektoreen egoerari, lan-baldintzei, gaitasun teknologikoei eta lehiakortasun-erronkei buruzko informazio kualifikatua dutelako.

Bada, Euskal Autonomia Erkidegorako Industria Plan berriaren prestakuntzak ez du orain arte gizarte-eragilean kontsulta- eta partaidetza-prozesu eraginkorrik izan, komenigarria izango zatekeen intentsitatekoa; hala ere, azpimarratu egin nahi dugu **hori gauzatzean eta garatzean Elkarriketa Sozialeko Mahaiari berri ematearen beharra**.

¹ Honela jasotzen dute berariaz:

- Eskualde Garapenerako Europako Funtsari buruzko 2021/1058 (EB) Erregelamendua, estatu kideei honako hau ziurtatzea ezartzen duena: "garapen ekonomikoaren, industria trantsizioaren eta berrikuntzaren esparruan gizarte eragileekin [...] modu eraginkorrean elkartzea" (8. art.).
- 2021/1056 (EB) Erregelamenduak, Bidezko Trantsizioarako Funtsekin arautzen duenak, produkzio-erlaketari lotutako lurralde-planetan gizarte-eragileekin "elkarriketa egituratua" ezartzeko betebeharra ezartzen du (6. art.).
- 2021/1060 (EB) Erregelamenduak, Europako funtsak kudeatzeko xedapen komunak finkatzen dituenak, maila anitzeko gobernantzaren eta gizarte-solaskideen nahitaezko elkartzearen printzipioa berresten du (6. art.), industria-eremuak esplizituki barne hartuta.

Horri gomendio estrategikoak gehitu behar zaizkio, hala nola **2020ko Europako Industria Estrategia** (KOM (2020) 102 azkena), zeinak onartzen baitu Europako industriaren eraldaketa gizarte-eragileekiko elkarriketa egituratuaren bidez bakarrik lor daitekeela.

Azken batean, uste dugu gobernuak, enpresak eta langileak engranaje bereko piezak direla nahitaez. Horiek guztiek Plan hori diseinatzen eta abian jartzen modu eraginkorrean parte hartzeak ikuspegi pluralagoa eskainiko luke, errealitateari hobeto lotutako eta arrakasta-berme handiagoko garapena lortzen lagunduko lukeena.

C. Planaren funtsezko gabeziak

i) Industria Garatzeko eta Nazioartekotzeko Plana 2021-2024 delakoaren balantzea

Aipamen puntualek haratago, Plan honek ez du aurreko Industria Planaren balantzerik jasotzen. Gai hori bereziki garrantzitsua da, ez baitakigu zer irismen eta lorpen lortu ahal izan diren irauten duten elementuetan, hala nola trantsizioetan, eta zergatik mantentzen dituen Planak, de facto, aurrekoaren programa berak (eta horiei "proiektu eraldatzaile" izendatzen dituenak gehitzen dizkie).

Komeniko litzateke, beraz, Industria Garatzeko eta Nazioartekotzeko lau urteko Plana 2021-2024 delakoaren ebaluazio osoa garatzea eta Planean sartzea, bai eta azken Planaren emaitzei buruz egiten diren baieztapenei dagozkien ebidentziekin eta adierazle koadroekin eustea ere.

Atal honetan, garatu den gobernantzaren balantzea egitea ere ezinbestekotzat jotzen dugu. Azpimarratu nahi dugu, zoritxarrez, Elkarrizketa Sozialeko Mahaiari dagokion zatiak aldizkako garapen eskasa izan duela.

ii) Planak kalitatezko enpleguari egiten dion ekarpena

Egokia iruditzen zaigu nabarmentzea industriak duen konpromisoa Plan horrek jasotzen duen kalitatezko enplegua mantentzearekin eta sortzearekin.

Hala ere, Planak nahastu egiten ditu industria-enplegua eta kalitatezko enplegua. Bien arteko paralelismo automatikoa ezartzen du; errealitatea, aldiz, oso anitza da. Sektore horretan beste sektore batzuetan baino kalitate handiagoko lan-baldintzak sortzen badira ere, hori ez da automatikoki gertatzen; aitzitik, hein handi batean, gizarte-eragileek negoziazio kolektiboaren bidez egin duten lanari esker da.

Uste dugu beharrezkoa dela egungo langileen prestakuntza ildoak indartzea, ekoizpen prozesu berrietara egokitzeko, eta ez soilik etorkizunean pentsatuta, baita orainean ere, merkatuen bilakaeraren ondorioz gerta daitekeen balizko eskulan soberakinari erreparatuta.

Azkenik, azpimarratzen dugu dokumentuan kalitatezko enpleguaren erronkari gizarte-eragileei parte-hartzerik eman gabe heltzen zaiola, ez Planaren diseinuan, ez gobernantzan, eta Elkarrizketa Sozialeko Mahaiak Plan horretako neurriek enpleguaren mantentzean eta kalitatean duten eraginaren jarraipena egin beharko duela.

D. Hobekuntza-eremuak

Orain arte azaldutakoaren osagarri, hobetzeko eremu hauek aipatu nahi ditugu:

i) Planaren diagnostikoa

Planean jasotzen den diagnostikoa, gure ustez, osatu gabea da; eta gure industriaren lorpenetan eta indarguneetan zentratzen da gehiago, erronka gisa jasotzen diren ahuleziak eta mehatxuak behar beste aipatu gabe.

Beharrezkotzat jotzen dugu Planak euskal industria-sarean hain positiboak ez diren elementuak ere jasotzea eta aintzat hartzea, horietatik atera behar baitira jarduketa-ildoak edo dagoeneko jarraitutakoei egindako zuzenketak. Ildo horretan, Euskadik oraindik landu beharreko alderdi asko ditu hobetzeko, bai lan-kontuei dagokienez, bai energia-kontuei edo antolaketa- eta teknologia-garapenekoei dagokienez.

ii) Enpresa-sarearen dimentsioa eta tipologia

Lehenik eta behin, gogorarazi nahi dugu Euskadiko industria-sarearen ezaugarria dela 20 langile baino gutxiagoko enpresa txikien presentzia handia dela, baita industriaren eta metalurgiaren sektore tradizionalen ere. Planean enpresa horiek merezi duten protagonismoaren falta sumatzen dugu; eta horrek ondoriozta lezake ez dela lehentasuneko fokua, eta ez dela haien funtsezko ekarpena balioetsi. Era berean, ez dira zehazten enpresa horietara bideratutako funtsak.

Era berean, gure ustez, beharrezkoa izango litzateke Planak fokua jartzea beren ezaugarriak direla-eta lurraldean errotzeko joera handiagoa duten enpresa-errealitateetan (ekonomia soziala, familia-enpresa, etab.) ere, hain zuzen ere, errotze hori babesteko.

Ildo horretan, interesgarria litzateke, halaber, Planaren osagarritasuna bilatzea kooperatiben, LSAen eta beste edozein enpresa formaren arau esparru espezifikoein.

iv) Hobetzeko beste alderdi batzuk:

- **Foru-aldundietatik datorren konpromiso fiskala.** Eusko Jaurlaritzak anbizio finantzarioa erakutsi badu, foru-aldundiek ere gauza bera egin behar dute arlo fiskaletik. Lehiakortasunerako eta berrindustrializaziorako zerga-pizgarrien ezohiko plan bat onartzeak Planaren traxzio-ahalmena indartzea ahalbidetuko luke.
- **Industria-lurzoruaren erreserba bat eraikitzea.** Industria lurraldearen gainean garatzen da, eta horrek lurzorua faktore estrategiko bihurtzen du haren biziraupenerako. Horregatik, ezinbestekoa da Euskadin industria-lurzorurik ez izatearen egiturazko arazoa gainditzea, industriarako lurzoru-erreserba estrategiko bat eratzearen alde eginez, inbertsio eta proiektu berriak erakartzea eta daudenak handitzea erraztuko duena. Horretarako, foru-aldundien eta udalen inplikazioa funtsezkoa da.
- **Helburu neurgarriak finkatzeko beharra.** Planaren benetako eragina ebaluatu ahal izateko, ezinbestekoa da agente-tauletako adierazleetan helburu zehatzak ezartzea. Helburu kuantifikagarriarik gabe, zaila izango da baloratzea nahi den norabidean aurrera egiten ari den. Neurtzeak politika publikoen gauzatzea hobetzea, doitzea eta egokitzea ahalbidetzen du; eta gobernantza onaren oinarritzko printzipio bat da, kasu honetan ere aplikatu behar duguna.

Ildo horretan, beharrezkotzat jotzen dugu, bai agente-taula estrategikoan, bai agente-taula hedatuan, proposatutako adierazleetarako Plana amaitzean bakoitzarentzat lortu nahi den abiapuntua eta balioa finkatzea.

- **Atzerriko inbertsioak.** Atzerriko inbertsioei Planean ematen zaien tratamenduak ez du zehazten, ez diagnostikoan (19. or. eta hurrengoak), ez erabaki estrategikoak hartzean (28. eta 29. orr.), zergatik ez dagoen bizitasun egokirik eremu horretan, ezta bizitasun falta hori zuzentzeko politikak ere.

Atzerriko inbertsioek ematen duten dinamismoaren garrantziaz jabetuta, interesgarria litzateke Industria Planak zenbait faktore ezartzea, diagnostiko-fasean, aipaturiko gabezia hori azaltzeko, ondoren, kalitatezko atzerriko inbertsioa handitzeko ildo estrategiko espezifikoak proposatzeko (sustraituta eta erabakiguneak emanez).

IV.- GOGOETA BEREZIAK

10. or. Beste plan batzuekiko osagarritasuna

Orrialde horren **azken paragrafoan** honako hau adierazten da: *“Hezkuntza Sailarekiko lankidetzeta eta bat-etortzea funtsezkoa da prestakuntza-eskaintza euskal industriaren behar berrietara egokitzeko bidean aurrera egiteko”*.

Osagarritasun hori zuzena eta beharrezkoa bada ere, deigarria da Hezkuntza Sailari egindako aipamen esplizitua eta, tonu eta ildo berean, Zientzia, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren absentsia.

Hori dela eta, letra lodiz nabarmendutakoa **gehitzea** iradokitzen da:

*“Era berean, Hezkuntza Sailarekiko eta **Zientzia, Unibertsitate eta Ikerketa Sailarekiko** lankidetzeta eta bat-etortzea funtsezkoa da prestakuntza-eskaintza euskal industriaren behar berrietara egokitzeko bidean aurrera egiteko”*.

30. or. 2.4. atala. Industriara talentu berria erakartzea eta garatzea

Atal horretan, garrantzitsua litzateke atzerriko inbertsioa talentua erakartzeko politikekin lotzea.

Illo horretan, epigrafe horren amaieran honako testu hau **gehitzea** proposatzen da:

“Interesgarria litzateke, halaber, talentua erakartzeko politika bat ezartzea, atzerriko inbertsioa erakartzeko politikekin koordinatuta”.

IV.- ONDORIOA

Euskadiko EGABen ustez, Industria Plana – Euskadi 2030 ezinbesteko tresna da gaur egun; eta bere helburua lortzeko (etorkizuneko belaunaldientzako kalitate handiko lanpostuak sortzeko oinarriak ezartzea), irizpen honetan adierazitako gogoeta guztiak (orokorrak eta espezifikoak) hartu beharko lirateke kontuan.

Bilbon, 2025eko ekainaren 21ean

OE Presidentea

Javier Muñecas Herreras

Idazkari Nagusia

Izaskun Astondoa Sarria

ANEXO

LAB SINDIKATUAREN ORDEZKARIAREN BOTO PARTIKULARRA

CESeko osoko bilkurak bilera egin du 2025 uztailaren 21ean, eta bertan EUSKADI 2030 INDUSTRIA PLANARI BURUZKO DEKRETU PROIEKTUARI dagokionez egindako irizpena onetsi da, LAB Sindikatuak aurkako botoa eman duela. Bilera horren ondoren, erakunde honek honako hau adierazi nahi du:

Egindako irizpenaren aurka gaudela adierazi nahi dugu, honako arrazoi hauek direla eta:

1. **Langileen parte hartzea ez da jasotzen. Irizpenak honi aipamena egiten badio ere, ez gatoz bat gaia Elkarrizketa Sozialeko Mahaira eramatearekin.** Mahai horretan gutxiengo sindikala dago ordezkaria eta Industria Planaz aritzeko, espezifikoki, bestelako parte hartzerako gune baten beharra aldarrikatzen dugu.
2. **Kolaborazio publiko – pribatua ontzat ematen du Trantsizio industrialak behar duen esku hartze publikoak bestelakoa izan behar du.** Parte hartze publikoa duten proiektu industrialak bultzatu behar dira. Bestalde, diru publikoa jasotzen duten enpresek baldintza eta konpromiso batzuk izan behar dituzte, enplegu duinarekin, diskriminazioekin amaitzeko, berrikuntza teknologikoan inbertitzeko. Dibidendoak banatzen dituzten enpresek ez lituzkete laguntza publiko hauek jaso beharko.
3. **Industria eraldaketak irauten duen bitartean enplegurako eskubidea eta lan baldintza duinak zein kalitatezkoak bermatzeko inolako neurririk ez hartzea.** Planak ez du enplegu duina bultzatzeko neurririk jasotzen. Planak industriaren trantsizio energetikoak EAEn izango duen inpaktu sozio-laboralaren azterketa jaso beharko luke. Gabezia bereziki larria da testuinguru global eta ekonomiko hain konplexuaren aurrean. Patronalak absentismoaren inguruan duen diskurtsoa errepikatzen da, baina ez da enpresa askotan prebentzio neurririk ez dagoela aipatzen. Planak enplegu industrial berez kalitatezko enplegutzat jotzen du eta ez du enplegu duina ziurtatzeko neurririk jasotzen. Irizpenean ere ez da horrelakorik eskatzen.
4. **Industria eraldaketa esanguratsu eta premiazkoenei buruzko plangintzarik ez izatea, automozioan esaterako, eta sindikatuak eta langileak eraldaketa horietan parte ez hartzea.** Deskarbonizazio planari dagokionez ere, ez dago plan horiek egingo eta beteko direnaren inolako bermerik. Plangintzarik ezak erabaki guztiak patronalaren esku uztea dakar, eta lan ondorio traumatikoak egotea errazten du. Aldaketa guztiek sindikatuen eta langileen parte hartzea aitortu eta jaso behar dute.
5. **Deslokalizazioei buruzko egungo legeria ez da nahikoa, argi eta garbi.** Baldintzapen zorrotza ezarri beharko da, enplegua suntsitu edo okertzen denean laguntzak jasotzea saihesteko, eta baita dirua itzultzeko betebeharra, zehapenak jasotzea eta laguntzetarako sarbidea ukatzea ere.
6. **Ez da industria militarren aipamen espliziturik egiten.** Eusko Jaurlaritzak adierazi du Europa mailan industria militarren bultzada berriak dakartzan negozio aukerak aprobetxatu nahi dituela. LABetik, ordea, gure lurraldeko behar sozialei erantzuteko gai den oinarri industrial mantentzearen aldeko apustua egiten dugu. Horretarako, hainbat sektore eraldatu egin behar dira, emisioak, energiaren erabilera eta materialak murriztuz. Aldi berean, armagintzak

ezabapenerantz jo behar du, bere ekoizpen ahalmena sozialki erabilgarriak eta ekologikoki beharrezkoak diren produktuetara bideratuz.

Aurrekoagatik guztiagatik, LAB Sindikatuak benetako industria plana eskatzen dugu, eta horretarako hastapenetatik ezinbestekotzat jotzen dugu, sindikatu eta langileen parte hartze loteslea. LABentzat aurkeztu zaigun 2030 Industria Planak ez du trantsizio ekosozialerako industria plan bat egiteko oinarri nahikorik ezartzen, beraz ez gatoz bat irizpenean jasotzen den azken ondorio orokorrarekin.

Donostian, 2025eko uztailaren 21ean